

Assignatura	28732 Història de la Música del Romanticisme i del Segle XX						
Professor	Cortés Mir, Francesc						
Cicle	Segon	Quadrimestre	Anual	Crèdits	9	Tipus	Troncal
Horari	Teoria: Dimarts i Dijous 08:30 a 10:00					Grup	1

CONTINGUT

Estudi general de la història de la música corresponent al període romàntic, al segle XX i a les creacions contemporànies. Es defineixen els límits temporals dels moviments. S'estableixen les diferents subdivisions cronològiques i conceptuals. S'estableixen les diferents subdivisions cronològiques i conceptuals del romanticisme musical –el trànsit des del classicisme, el romanticisme ple, el neoromanticisme, el romanticisme tardà–, i es contextualitza amb el canvi sociopolític del moment. S'estudien i analitzen els diferents estils i models de creació en les vessants simfònica, instrumental, cambística, lírica i música religiosa. S'avalua i estudia l'abast dels moviments nacionalistes. S'estudien les avantguardes històriques –expressionisme, futurisme, primitivisme, l'anomenat “neoclacissisme”– i el trencament amb les herències del segle XIX. S'analitza i estudia l'aparició de l'atonalitat i l'arribada i transcendència de la tècnica dodecafònica, contraposada a altres propostes més personals. Es reconeixen i estudien els nous nacionalismes musicals, i la complexa relació entre societat, música i entorn polític al voltant de la dècada dels anys trenta. S'estudia la “Nova Música” de la postguerra, el pluralisme de llenguatges experimentals –música concreta, grafismes, indeterminació, serialisme integral, música electrònica, música i teatre, i d'altres–, i s'arriba a aprofundir en les propostes Postmodernes i actuals.

OBJECTIUS

- L'estudiant serà capaç d'identificar els diferents corrents i models que es donaren a la música del Romanticisme i del segle XX.
- Coneixerà els trets tècnics, tant des de la vessant de la composició com de la interpretació i els elements distintius de la recepció, de cadascun dels moviments, tendències i principals models del període cronològic.
- Serà capaç d'identificar i raonar analíticament a través d'audicions els trets cabdals d'obres pertanyents al moment històric estudiat.
- Podrà raonar i justificar sobre partitures, compreses des del Romanticisme fins a les darreres tendències del segle XX, les característiques d'estil, les tècniques de composició i els diferents vincles que les uneixen amb l'estètica del moment.
- Serà capaç de manejar amb coneixement crític i correcció científica la bibliografia i les fonts musicogràfiques del període històric, tant per a ampliar coneixements com per a finalitats de recerca.

TEMARI

- 1. Orígens i significació del concepte “romanticisme”. Periodització.**
- 2. La música com a llenguatge en el romanticisme.**
- 3. Nous condicionants del fet musical: nacionalisme, el culte al geni, la musicologia, canvis socials.**
- 4. El llenguatge musical durant el segle XIX.**
 - 4.1. Aparició del concepte evolutiu en el llenguatge: l'afany de novetat.
 - 4.2. La forma musical: idealització, exageració, destrucció i referents.
 - 4.3. Melodia i harmonia: la complexitat i l'originalitat.
 - 4.4. L'orquestració: l'especulació tímbrica, la tècnica i l'evolució en la construcció d'instruments.
 - 4.5. La música sacra: un nou espai; crisi i “renovació” en l'esguard del passat.
 - 4.6. El concepte de model: focus i perifèries.
- 5. Dels inicis fins 1830.**
 - 5.1. Alemanya: fenòmens socials, música instrumental, *lied*, òpera.
 - 5.2. França: des de la Revolució a la *Grande Opéra*.
 - 5.3. Itàlia: música lírica.
- 6. El torn ideològic i estètic de 1830 a 1848: la plenitud romàntica.**
 - 6.1. Alemanya: simfonisme, *Lied*.

- 6.2. El fenomen del virtuosisme.
- 6.3. França: societat, nou model simfònic a Berlioz, l'òpera i les institucions.
- 6.4. Itàlia: de Bellini a Mercadante.
- 7. **La segona meitat de segle: Neoromanticisme i tardoromanticisme.**
 - 7.1. Formalisme, historicisme, naturalisme, simbolisme i corrents espiritualistes.
 - 7.2. Alemanya: Liszt, Wagner, la simfonia a Brahms i Bruckner, *lied*,
 - 7.3. França: dualitats líriques, la *mélodie*, l'*Ars Gallica*.
 - 7.4. Itàlia: *Risorgimento* i Verdi, el verisme.
- 8. **El nacionalisme en el decurs del segle.**
 - 8.1. Problemàtica i definició del concepte, periodització.
 - 8.2. Models nacionalistes.
- 9. **El context històric del canvi de segle: models, crisis, continuïtat, del romanticisme tardà al *fi de siècle*.**
- 10. **Propostes de renovació estètica al llindar dels segles XIX i XX.** Els focus germànic i francès.
- 11. **Expressionisme musical:** l'atonalitat, periodització, tendències.
- 12. **El pas de l'atonalisme al serialisme:** la segona escola de Viena, tècniques i exegesi.
- 13. **El futurisme i altres propostes avantguardistes radicals** a principis de segle.
- 14. **El llenguatge de la modernitat a Igor Stravinsky.**
- 15. **Manifestacions nacionalistes i nous llenguatges:** models idealistes, Bartók, el món anglosaxó, experimentalisme americà.
- 16. **El "Nou esperit" d'entreguerres.**
 - 16.1. El crit a l'ordre: neoclassicisme.
 - 16.2. Música i política.
 - 16.3. La música de consum: estudis de la societat de masses.
- 17. **La nova concepció del so: Avantguardes i la Nova Música, després del 1945.**
 - 17.1. Serialisme integral.
 - 17.2. Estructuralisme i puntillisme.
 - 17.3. La indeterminació: diferents aproximacions
 - 17.4. Música i tecnologia: les vessants concreta i electrònica.
- 18. **Replantejament del significat del mot "música" als anys cinquanta:** paràmetres, matemàtiques, vocalisme, espai, músiques no occidentals i el seu impacte.
- 19. **Els anys seixanta i el pluralisme:** cites i el *collage*, teatre musical i el *happening*, minimalisme.
- 20. **La postmodernitat i l'herència de l'experimentalisme.**
 - 20.1. Un nou laberint a la pluralitat.
 - 20.2. La "neotonalitat"
 - 20.3. Noves vies d'expressió i la creació electroacústica: multimèdia.

AVALUACIÓ

Es proposa el sistema d'avaluació continuada. Es realitzaran dues proves d'avaluació: la primera comprendrà des dels temes 1 al 9, i la segona del 10 al 20. La superació de cadascuna d'elles s'entén com a necessària per a aprovar l'assignatura. Les dues proves d'examen comprendran un apartat destinat a audició, i un altra sobre un comentari d'una partitura. A més a més, el resultat d'aquestes proves es valorarà juntament amb la realització de treballs, que consistiran en comentaris de textos i d'audicions relacionats amb el temari de l'assignatura. Els textos seran publicats en forma de dossier; al voltant de dues lectures de capítols de llibre es realitzarà un fòrum en format bimodal, des de l'Autònoma Virtual. Els dos exàmens comptaran el 60 % de la nota final, mentre que el conjunt dels comentaris de lectures, i els fòrums completarà el 40% restant, tot tenint present que es considerarà obligatori la realització d'aquests treballs, tant presencials com no presencials, dins dels terminis que es fixaran a l'inici de curs.

TUTORIA INTEGRADA

Es farà un seguiment periòdic dels treballs que realitza l'estudiant per a poder-ne fer una valoració prèvia. Es preveu l'assistència a concerts i/o assajos d'obres que tinguin relació amb el temari de l'assignatura. Es faran sessions d'ampliació de bibliografia a partir de les bases de dades RILM disponibles a la UAB.

BIBLIOGRAFIA

(s. XIX)

- ABRAMS, Meyer H. *The Mirror and the Lamp: Romantic Theory and the Critical Tradition*. New York, Oxford Univ. press, 1953.
- BERLIOZ, Hector. *Traité d'Instrumentation*. Le Castor Astral, 1994 (reed).
- BLUME, F. *Classic and Romantic Music*. London, Faber & Faber, 1972.
- CASINI, Claudio. *Historia de la música. El siglo XIX, segunda parte*. Madrid, Turner Música, 1987.
- DAHLHAUS, Carl. *La Musical dell'ottocento*. Firenze, ed. Discanto, 1990.
- DAHLHAUS, Carl. *Between Romanticism and modernism*. Berkley, University of California Press, 1982.
- DAHLHAUS, Carl. *La idea de la música absoluta*. Barcelona, Idea Books, 1999.
- DÍAZ-PLAJA, G. *Introducción al estudio del romanticismo*. Madrid, Espasa-Calpe, 1980.
- DI BENEDETTO, RENATO. *Historia de la música, 8. El siglo XIX, primera parte*. Madrid, Turner Música, 1987.
- EINSTEIN, ALFRED. *La música en la época romántica*. Madrid, Alianza Música, 1986.
- FUBINI, ENRICO. *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*. Madrid, Alianza Música, 1991.
- GAUTIER, T. *Histoire du Romanticisme*. Milano, 1970.
- HANSLICK, E. *De lo bello en la música*. (1ª ed. Leipzig, 1854)
- HEINE, HENRI. *Mais qu'est-ce que la musique?* París, Actes Sud, 1997.
- LINDENBERG, Herbert. *Opera in History: from Monteverdi to Cage*. Stanford, Stanford univ. press, 1998.
- LONGYEAR, REY MORGAN. *La música del siglo XIX: el romanticismo*. Buenos Aires, ed. Víctor Leru, 1983.
- MARX, A. .B. *Musical form in the age of Beethoven* - Cambridge univ. Press, Cambridge, 1997
- PLANTIGA, LEON. *La música romántica*. Madrid, ed. Akal, 1992.
- ROSEN, CHARLES. *The Romantic Generation*. Harvard University press, Cambridge, 1995.
- SALAZAR, ADOLFO. *La música en la sociedad europea III. Siglo XIX*. (2 vols). Madrid, Alianza Música, 1984.
- VV. AA. *El segle romàntic. Actes del Co.loqui sobre el romanticisme a Catalunya*. Vilanova i la Geltrú, 1998.
- WAGNER, RICHARD_._ *Escritos y confesiones*. Barcelona, ed. Labor, 1975.

(siglo XX)

- AUSTIN; W. *Music in the Twentieth Century* . New York, 1966. (Madrid, ed. Taurus, 1985)
- BARCE, Ramón. *Fronteras de la música*. Madrid, Real Musical, 1985.
- BOULEZ, Pierre. *Hacia una estética musical*. Caracas, Monte Avila editores, 1990.
- BOULEZ, Pierre. *Puntos de referencia*. Barcelona, ed. Gedisa, 1996.
- BOSSEUR, Dominique et Jean-Yves. *Révolutions musicales. La musique contemporaine depuis 1945*. Évreux, Minerve, 1999.
- CHARLES SOLER, Agustí. *Análisis de la música española del siglo XX*. València, Reviera editores, 2002.
- DAHLHAUS, Carl. *Fundamentos de la historia de la música*. Barcelona, ed. Gedisa, 1997.
- DEBUSSY, Claude. *El Sr. Corchea y otros escritos*. Ed. de François Lesure. Madrid, Alianza Música, 1987..
- LANZA, Andrea. *Historia de la música, 11. El siglo XX (2a. part)*. Madrid, ed. Turner, 1986.
- LEIBOWITZ, René. *Introduction à la musique de douze sons*. Paris, ed. L'Arche, 1949.
- MITCHELL, Donald. *El lenguaje de la música moderna*. Barcelona, ed. Lumen, 1972. (reed. en anglès. London, Faber & Faber, 1993)
- MORGAN, Robert P. *La música del siglo XX*. Madrid, Akal, 1994.
- NICHOLLS, David. *American Experimental Music*. Cambridge University Press, 1990.
- RAMAUT-CHEVASSUS, Béatrice. *Musique et postmodernité*. París, PUF, 1998.

- SALVETTI, Guido. *Historia de la música, 10. El siglo XX (1a. part)*. Madrid, ed. Turner, 1986.
- SALZMAN, Eric. *La música del siglo XX*. Buenos Aires, ed. Víctor Leru, 1979.
- SCHÖNBERG, Arnold. *Style and Idea*. New York, ed. Faber & Faber, 1975. (trad. al castellà, Madrid, ed. Taurus, 1963)
- *SLONIMSKY, Nicholas. *Music since 1900*. New York, Scribner's, 1986.
- SMITH BRINDLE, R. *La Nova Música*. Barcelona, ed. Antoni Bosch, 1979..
- STRAVINSKY, Igor. *Poética Musical*. Madrid, Taurus ediciones, 1981.
- STUCKENSCHMIDT, H. H. *Schönberg*. Madrid, Alianza Música, 1991.
- VINAY, Gianfranco. *Historia de la música, 12. El siglo XX (3a. part)*. Madrid, ed. Turner, 1986.
- WEBERN, Anton. *El camí cap a la nova música*. Barcelona, ed. Antoni Bosch, 1982.
- WHITTALL, Arnold. *Musical Composition in the Twentieth Century*. Oxford, Oxford University Press, 1999.